

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4.
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésére
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 8.

Szabad lélek.

Szeretnék végre egyetlen népet ismerni, mely szabadabb lett.

A történelem minden lapja azzal van teli, hogyan küzdöttek a népek szabadságukért és boldogságukért. Ugy látszik, hogy e két fogalmat egygyé tették, nem is tudnak elképzelni boldogságot szabadság nélkül.

Az egyén életében nem bírja e két fogalom egységét feltalálni. Boldog a gyermek szülei gyámsága alatt, gondtól aggodástól mentve, boldog az ifju barátai körében, kik iránt ezernyi szállal van lekötve s boldog a férfi, ha meglelte párját, kiért lemond szabadságáról s kinek feláldozza fű getenségét. Boldog az apa ki már csak családjáért él. Főleg pedig boldog az igazi ember, ha mindenét — életét is feláldozhatja az eszméért, egy nagy, szent célért, melynek gyümölcsét mások örlik meg.

Ime ez mind függő viszony és ennyiből áll a boldogság a földön.

Aki magának él, mondjuk egy jó módu önző, szabad gondolkodású agg legény; az bizony jobban érzi terhét, mint előnyét magárahagyatottságának s rendesen kizsákmányolási alanya lesz hitvány »barátainak.«

Azt hiszem tehát, hogy a szabad élet és a naplopó üres élet egy.

A népek is emberekből állanak sza-

badság alatt önzést nem érhetnek, csak emberi jogokat minden egyén számára. Több szabadság anarkia. Ha aztán ez meg van, a boldogság nem következik még a megnyert jogból magából, hanem abból, hogy a nagy többség hogyan él a joggal.

Rendesen az a népek tragédiája, hogy csak a jogért harcol, anélkül, hogy készülné hozzá, hogyan éljen majd a joggal.

Franciaországban szintén anarkia uralkodik. A kormányzás valóságos orgiája az úgy nevezett »szabad gondolkodásnak«. Köztársasági a forma és vallás ellenes a kormány s azért hol van több piszok, mint éppen ez országban, hol titkos kabinetek spicizkednek az emberek gondolkodás módja után s jaj az ellen véleménynek.

Oroszország az ortodoksizmus vallási bigottságában tartja népét s azért hol van több bűn és merénylet, mint éppen itt?

Mondom a forma semmi, az emberek erkölcsi értéke fontos csak.

Franciaországban épp úgy pusztá formá a szabad gondolkodó rendszer, mint Oroszországban, a vallás kormányzás. Méltó szövetséges társak a hitvány zsarnokságban, melylyel mindent elnyomnak, ami a hatalmi körök nézetével nem egyezik.

Nincs addig szabadság s főleg nincs boldogság, míg a lélek nem szabad.

A mi társadalmunkban is az opportunizmus uralkodik, a lélek szolgasága.

Vannak elveink, de ha kérdeznék fe-

lőle előbb körül nézünk s úgy valljuk meg suttogva. Van megbotránkozni valónk, de előbb meghányjuk-vetjük, hogy nyilvánítsuk-e megbotránkozásukat. Van jog érzékünk is praktikus megalkudni is tudunk.

Hát szabad lélek hijján akár az orosz nép küzd jogokért, akár a magyar, küzdelemének vége csak papiros lesz, de nem boldogság. Papiros jog, melyet az opportunizmus kezel s a nemzet rá fizet.

Hová lettek a régi ideálok!? Egy nagy kenyérré zsugorodtak s a magyar lelkek nagy gyomorrrá.

A kemény magyar nép ma nem törődik hazája süllyedésével, ha a munkabér emelkedik, a magyar irodalom és művészet beáll pornografiának, ha övedelmez s a magyar sajtó revolvér és szociálistákkal fogózik a garasért.

Ezért olyan nehéz az a küzdelem, melyet a politika térein vivünk, ezért van olyan kevés sulya a nemzet itéletének, mert úgy vélik, hogy már ez a bíróság megvesztegethető. Ezért mernek ellenünk saját véreink s ezért nem merünk mi.

Nekünk — ha apáink küzdelmeit akarjuk folytatni, apáink lelkével kell harcolnunk. Azzal a lélekkel, mely tudott áldozni a magáéból, de nem engedett a jussból. Ma fordítva megy és ez keserű csuszamlás a becsület terén.

Nem a hadseregben van idegen kommandó, hanem a mi lelkünkben. Ez ellen kell először küzdeni. Elpetyhüdt izmokkal, kiélt idegekkel szét hulló vagyonnal, idegen majmolással, hitünkötől és tradíciónk-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Örök hála.

Írta: Herczegh Dezső.

Esteledett. A lenyugvó nap vérpisros korongja bár nem tűnt még el a látóhatáron, de gyenge fénytelen, sugarai nem tudtak keresztül hatolni az ablak sűrű függönyein és benn a szobában sötétedni kezdett. Alig lehetett az egyes butordarabok, képek körvonalait meghatározni.

Csönd volt, csak az egyenletes, mély lélegzés árulta el, hogy valaki van a szobában.

Litzger hadnagy »hiánytalanul« felöltözve feküdt az ágyon keresztül és mozdulatlanul, nyitott szemekkel bámult a nagy semmisségbe. Ugy hajnal tájban került csak haza széles jókedvben s öntudatlan állapotban dült le, úgy amint volt az ágyra és azóta is úgy feküdt ott.

Mintegy rossz álmra, gondolt most vissza az éjjel történetekre. Mi is történt vele tulajdonképpen? Es hirtelen összezavarodott elméjében

sok minden: bor, pezsgő, szép leány, . . . kártya . . . Igen kártya, óh, a kártya, most már világosan, tisztán emlékezik. Boros fővel leült kártyázni. Játszott, játszott — és végül veszített. Nem sokat, de — ki kell egyenlíteni Neki meg éppen semmije sincs. Hová forduljon, kitől kérjen kölcsön? . . . A határidő meg közeleg, féltelmesen közeleg . . .

Erős kopogás hallatszott ekkor az ajtón, nyomban utána föltáru az, belép rajta egy hatalmas alak, keményen mondja:

— Hadnagy urnak alássan jelentem, elhoztam a napi-parancsot.

Szegény hadnagy, mintha mély álomból verték volna fel, ijedten rezzent össze e váratlan kemény hangra.

Anélkül, hogy csak megmozdult volna is, dühösen kiabálni kezdett:

— Hányszor mondtam már, hogy ne háborgassatok a napi-parancsossal. Adjátok a fenébe, künn át a legénynek. Persze nektek hiába beszél az ember . . .

Fáradtan, bágyadtan kelt fel. Mélyen fel-

sóhajtott, azután megcsavarta a villamos lámpa gombját és — világos lett.

Elakarta venni a naposkáplártól, — mert ő volt a belépő alak — a napi-parancsot.

— Oh, Ön az önkéntes Faludi. — szólt mentegetőzve. — Bocssáson meg előbbi szavamért. Sötét volt, nem tudtam, hogy Ön az . . . Ne haragudjon . . .

Kellettlenül mosolygott az önkéntes. Litzger pedig folytatta;

— Üljön le, kérem, míg átnézem a napi-parancsot . . . Higyje el, nem csoda, ha az ember kitakad . . . A fejem, de fáj . . .

Félénken kérde az önkéntes

— Rosszul van tán, hadnagy ur?

— Rosszul, igen. Annyira rosszul, hogy — ha reggelre nem jelentkeznék szolgálattelelre, tudhatja — föbelöttem magamat . . .

— De hadnagy ur — szakítá őt félbe ijedten Faludi — csak nem oly komoly a baj? Kérem, rögtön futok az ezredorvos urhoz . . .

Fájdalmasan nevetett a hadnagy és csak ennyit mondott.

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület)
 TELEFON 520.

angol divatszabó cég

■ Szövetek és belések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. ■

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — *Női costumok*, valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

tól való eltéréssel nagy dolgot mozgathat szirifusi munka.

Mindenütt nyughatatlan ma az ember. Mindenütt akar, hol ezt, hol amaszt, mindenütt a változott viszonyoktól várnak javulást boldogulást, pedig annak feltétele bennünk van, nem a külső viszonyokban.

Rendezett agy, fegyelmezett lélek, altruisztikus erkölcs szóval a vérünkbe át folyt kereszténység tehet szabaddá és boldoggá egyént és népeket.

E nélkül lehet jog sok és több, de a harc mindig megmarad.

Szép a harc az ideálokért, de ideális lélek kell hozzá, hogy eredmény legyen.

P—y.

Ujabb kilépés a szabadelpvüpartból.

Holczér János, a krasznai kerület és Korpona város orsz. képviselője, ma az orsz. lépett.

A menekülő czár.

Az orosz forradalom új fázisba jutott, már ott tart, oly hatalmas, hogy a czár is menekül előle. De nem külföldre, mert nem bizik sem a vasut, de legkevésbé a hajó biztonságában és Moszkva mellé vonul vissza, a légberepített Szergiusz birtokára.

A politikai válság.

Bécsből jelentik, hogy báró Fejérváry Géza miniszterelnök tegnap reggel odaérkezett és félórai tartózkodás után tovább utazott ischlebe. Osztrák körökben a miniszterelnök ischli utazása iránt nagyobb várakozással néznek, mint Budapesten. A bécsi lapok közlései a nemzeti ellenállás rohamos terjedéséről ott nagy nyugtalanságot keltenek és a dinasztia ellen való bűnnek tartják, ha a hangulok továbbélesztését tétlen kézzel nézik az intéző körök. Jó helyről érkező információk szerint

az osztrák befolyás következménye, hogy a király magához rendelte a miniszterelnököt, mert szó sincs arról, hogy a mostani audenciákat már régebben elhatározták volna. Az volt a terv, hogy Fejérváry csak a hónap közepén megy a királyhoz referálni. Mostani utazása tehát feltétlenül stáció az ügyvezető kormány amugy is rövid életében.

Fejérváry távozása

A törvényhatóságok ellentállásával szemben a kormány — így jelentik — semmiesetre nem fogja folytatni a passzív szemlélet szerepét. Két lépés közt választhat: vagy energikusan szembehelyezkedik velük, vagy minél előbb iparkodik menekülni a színről. Az előbbi mód előre is eredménytelennek látszik, mert törvénytelenességgel és erőszakkal jár s erre nincs elég ereje a kormánynak, amely csak azzal olajat öntene az ellentállás tüzeire. Marad a kormányválságon személyes rendszerváltozással összekötött elintézése és Bécsben biztosra veszik, hogy az ischli audiencián szóba fog kerülni a Fejérváry-kormány távozása s a koalíció kormányra hívása. Az osztrák főrendek közt határozott alakban czirkált az a hír, hogy a koalícióval kötendő kompromisszum alapja is megvan; e szerint a közös hadsereghez tartozó tizenhat huszárezrednél kísérletképpen behozzák a magyar vezényleti nyelvet. Hogy ez igaz-e és bekövetkezése esetén elegendő-e ahhoz, hogy a koalíció a küzdelmet beszüntesse, Bécsben is valószínűtlennek tartják.

A koalíciós átmeneti kabinet tervéről is sok szó esett, de abban nem biznak, mert az osztrák politikusok közt az a vélemény, hogy engedmények nélkül a koalíció úgy sem kapható semmitéle vállalkozásra, ha pedig megfelelő koncessziókat kap a koronától, úgy megcsinálhatja a végleges kabinetet is.

Az orosz forradalom.

Czáfolat.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Feodoziából jelentik, hogy a városnak semmi baja sincsen. A Potemkin tegnap több lövést tett a városra, de ezek csak vaklövészek voltak, mert semmi kárt sem tettek. A lakosság, mikor tudomást szerzett a Potemkin ama fenyegetéseiről, hogy bombázni fogja a várost, elmenekült a közeli falvakba.

Letartóztatások Odesszában.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Odesszából jelentik, hogy a rendőrség még most is folytatja a letartóztatásokat és még köztisztviselőben álló magasrangú embereket sem kimél meg a letartóztatásoktól. Így tegnap *Jarosenkót*, az odesszai egyetem tudós rektorát tartóztatta le a rendőrség.

Hivatalos tussolás.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Odesszából jelentik, hogy az a hivatalos jelentés, mely szerint az odesszai rémnapokban mindössze csak 49 embert öltek meg és 47-et megsebesítettek, általános felháborodást keltett, mert egy benfentes hivatalnok elárulta, hogy a sebesültek száma a 2000-re is jóval meghaladja.

A Potemkin Konstanzában.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) A Potemkin ma éjjelkor kísérő czirkálóhajóval együtt visszatért Konstanzába.

Az orosz forradalmárok hajójának legénysége valószínűleg el fogja fogadni a román kormánynak azt az ajánlatát, hogy a legénység szabad elvonulás feltételével magadja magát és megengedi a Potemkin teljes leszerelését.

— Maradjon, kérem.

Sokáig szólanul ültek azután. A hadnagy a napi-parancsolvasásába mélyedt, pedig látszott rajta, hogy nem olvas, inkább habozott, nem tudta: beszéljen-e, hallgasson-e inkább? . . . Majd hirtelen az önkéntes felé fordult:

— Adja szavát, hogy senkinek sem szól róla: Kezet fogtak.

— Érzem, hogy beszélnem kell. Könnyitek ezáltal magamon. Az éjjel a kelletnél jobb hangulatban voltam, sokat ittam, no, — aztán egy valaki, — nem mondom meg, hogy kicsoda, — kártyázni hitt. Vesztettem. Nem sokat, biztosan nem is tudom, de alig többet 100-150 forintnál. Ma estélig meg kell fizetnem, és — nincs miből . . .

Lehet, holnap már nem leszek a főlebbvalója . . . könnyelmű voltam, ellefejtettem, hogy szegény gyerek vagyok. Szüleim nem támogathatnak és szegény apám, jó anyám, milyen büszkék is az ő fiukra.

Nagyon megindult volt, elhallgatott. Az önkéntes nagyon-nagyon megsajnálta szegény hadnagyát. Nem habozott és szólt:

— De, hiszen az egész baj nem olyan irtózat, hadnagy ur. Nézze — én szívesen segítek magán. Hazasietek, apámtól — vagy akár kitél megszerezem a pénzt s Ön majd visszafi-

zeti nekem lassan, kisebb részletekben, ahogy akarja, majd, ha lesz . . .

Mindjobban neki hevülve beszélt:

— Már megyek is. Leteszem a szolgálati jelvényeket, addig, itt hagyom őket. Azt hiszem két óra múlva visszatérhetek eredménnyel.

És anélkül, hogy válasza várna, vagy a hadnagyot szóhoz is engedte volna jutni — elrohant . . .

Valamivel két órával később — berontott az ajtón Faludi. Nekipirultan a nagy sietségtől fölündulva az örömtől, hogy hadnagyán segíthet.

— Itt a pénz hadnagy ur — mondta.

Litzger alig tudott az örömtől szólni. Csak folyton mondogatta:

— Köszönöm, barátom, köszönöm . . .

Faludi pedig ismét felcsatolta szolgálati jelvényeit: a »patrontáskáit« és indulni készült.

— Remélem — mondta nevetve — holnap reggel, hadnagy ur, megjelenik szolgálattételre?

Megelégedetten felelt a hadnagy:

— Meg, meg barátom, de ezt neked köszönhetem. Örök hálára köteleztél, örök hálára . . .

II.

Másnap kora reggel, a kivonulás előtt, együtt álltak, szép egyenes vonalba állítva a

»kihallgatásra« rendelték. Köztük volt Faludi is. Az volt a büne, még pedig főben járó büne, hogy mint szolgálatot teljesítő altiszt, mint »napos káplár« elhagyta helyét, eltávozott engedély nélkül és — »rajta csipték«.

Vajjon, mi lesz ebből?

Éppen most állt meg a százados ur Faludi előtt, ki feszes, katonás tisztelgés után jelent:

— Százados urnak alásan jelentem, hogy megjelentem a kihallgatásra.

— Tudom, szép dolgokat hallok magáról. Ön — az intelligens elem, — engedély nélkül, egyszerűen, mert Önnek úgy tetszik, hátatfordít a szolgálatnak és — elmegy sétálni . . .

— Nem hagytam el, százados ur, a szolgálatot — szólt közbe Faludi . . .

Nem-e? Hát hol az ördögbe járt majdnem az egész délután folyamán?

Bátran felelt Faludi, látszott rajta, hogy abba veti egész bizalmát, egész reményét:

— A hadnagy urhoz vittem a parancsot.

A százados ur olyan piros lett erre, mint a rák. Ordítani kezdett, mint egy sakál.

— Nekem mondja ezt? Hogy délután öt órától este nyolc óráig a parancsot vitte a hadnagy urhoz. Hadnagy ur! hívjátok csak a hadnagy urat. Mindjárt kiderül a hazugsága.

RÁDIUM. Már a régiek sejtették némely ritka ásványvizben oly titkos gyógyerőt melyet mágneses jelenségekkel magyaráztak. Az igazi okot azonban csak a legújabb korban ismerték meg, amidőn néhány gyógyforrásban rádiumot fedeztek fel. Hazánkban ezen csodás elem eddig egyedül a Schmidhauer-féle **IGMÁNDI**-keserűvízben találtatott s így érthető vele elérhető meglepő gyógyeredmény. Már fél pohárral használva eltávolítja a gyomorban és belekben fészkelő sokféle betegség csiráját s ezzel elejét veszi a baj kifejlődésének. Mint ivó kúra gyomor és bélbajokban, továbbá **elkőveresedés, szívelhályosodás** s azzal járó **fulladásnál sárgaság, máj- és lépdagadat, cukorbetegség, aranyér, csúsz és köszvénynei, vérbűsögnél stb.** kiténő eredménnyel használható. Kapható Nagyváraon mindenütt. Nagy üveg 50 fillér, kis üveg 30 fillér. Fűszétküldés a forrástulajdonos: Schmidhauer Lajos gyógyszerésznél, Komáromban

A rendőrség ellen.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Minkszben a városi képviselőtestület elhatározta, hogy jövőre nem ad a rendőrségnek pénzt.

A háztulajdonosok is ugyanezt határozták.

Összeesküvő matrózok.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Manillából jelentik, hogy az ott internált, három orosz hadihajón az Auroránt Zeuczuhon és Olegen a matrózok összeesküdtek és az összes tisztet az Auróra kapitánya kivételével megakarták ölni.

Reuter amerikai admirális azonban fölfedezte az összeesküvést és intézkedéseket tett, hogy zászlós hajója folyton az Auróra mellett álljon és az összes kereskedelmi hajókat távol tartsák az összeesküvők hajóitól.

Oroszország hajókat épített.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik, hogy a tengerészeti minisztérium hozzá fogott több Perroszveni típusu hajók építéséhez.

Szakkörökben nem tudják mire magyarázni az orosz kormány sietős hajóépítéseit, annál is inkább, mert az e típusu hajóknál lényeges hibákat fedeztek fel.

Egy millió kártérítés.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Pétervárról jelentik — hogy *Szuborin* Alexejev, a megjelenésében felfüggesztett »Rusz« című újság kiadója, tegnap a szenátushoz kérvényt nyújtott be egy millió rubel kártérítésért.

A Boszporus megerősítése.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik, hogy a Porta

A hadnagy ott termett századosa előtt, röviden mondta;

— Parancs százados ur!

— Hadnagy ur, ez a vakmerő önkéntes azt állítja, hogy két teljes órán át Önnél volt a parancscsal. Igaz-e ez?

Litzger elápadt. Eleinte nem tudta, mit válaszoljon, de csakhamar feltalálta magát.

— Igenis, százados ur, nálam volt ugyan az önkéntes, de . . .

— De csak nem 2 óráig ugye, szakítá őt félbe a százados.

— Azt hiszem, legalább . . . de . . . nem . . . dehogy . . . legfőlebb . . . egy negyed, vagy . . . egy fél óráig, . . . százados ur . . .

Faludi ajkán alig észrevehető gunyos mosoly jelent meg. A hadnagy jól látta azt, megértette és megszegyenülten süté le szempilláit . . .

— Tehát látja még hazudik is hozzá — folytatta a százados Faludi felé fordulva — de majd nyujtok magának módot és alkalmat, — hogy leszokjék róla. Mitán első büntetés — 15 nap egyes, szigorított egyes értette. Leléphet . . .

Faludi katonásan tisztelgett, mintha megköszönte volna a százados ur szivességét. Furcsán érezte magát. Elkeseredetten gondolt Litzger hadnagyra és lassan, lehajtott fővel indult szakasza felé.

Amint elhaladt a századiroda előtt, kihaltzott onnan még mindig a százados szava:

— No persze, azért, mert önkéntes, azt hiszi, neki már mindent szabad. Diese Kujonel . . .

S mint méltó válasz reá, hangzott Litzger hadnagy hangos gunyos nevetése . . .

Faludi összereszt és meggyorsítva lépteit benyitott szakaszába.

a Potemkin esetet arra használja fel, hogy a Boszporust megerősítse, aminek Oroszország mindig ellene volt.

A szultán rendeletére már megkezdtek a szoros megerősítését és szerda óta óriási ágyukat szállítanak az erődökbe.

Tifusz a Potemkinon.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Feodoziában azok a matrózok, a kik partra szálltak, azt beszéltek, hogy a hajón van elég élelmiszer és szén is, csak hogy a tifusz nagyban pusztít a legénység között, úgy annyira, hogy legközelebb már meg kell adniok magukat.

A hajón 400 matróz a megadás mellett van, míg a többiek teljesen a forradalmi bizottság hatása alatt állanak és ezért ellenzik a Potemkin megadását.

A Potemkin megadás előtt.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) A Potemkin tegnap éjjelkor Konstanzába érkezett.

A hajó legénysége közül tíz partra szállott, akik közül kettő meg adta magát, a többi pedig visszatért a hajóra.

Az a két matróz, aki megadta magát, azt beszélte, hogy a Potemkin nem sokára kapitulálni fog, mert a hajón legtöbben a megadás mellett vannak.

Felhívás a megadásra.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Mikor a Potemkin megérkezett Konstanzába, a román kormány megbízottai a hajóra mentek és felszólították a legénységet, hogy adják meg magukat. A román küldöttség megígérte, hogy a legénységet nem fogják kiszolgáltatni az orosz hatóságnak, és nem tartják őket idengen katonaszökevényeknek.

A Potemkin legénysége a küldöttség távozása után tanácskozássra jött össze a hajón, amelyben azt beszéltek meg, hogy megadják-e magukat vagy nem.

A Potemkin megadta magát.

Budapest, július 8. (Saját tud. táv.) Konstanzából jelentik, hogy a *Potemkin* délután 1 órakor megadta magát a román hatóságnak.

A hajó leszerelése után a Potemkin árboczára a román lobogót huzták fel.

A *Potemkin* legénységét a román hatóság nem fogja kiadni Oroszországnak. A kapitulókat Bosznia különböző részeiben helyezték el.

Nagy-Várad bizalmatlansági határozata.

— Az alkotmányellenes kormány ellen. —

Nagy várankozással néz a közönség a jövő csütörtöki közgyűlés elé, hogy minő javaslattal áll elő Nagy-Várad tanácsa az alkotmányellenes Fejérváry-kabinet beköszöntőjének bemutatásával kapcsolatosan.

A törvényhatóságok a képviselőház ismert bizalmatlansági és tiltó határozatára támaszkodva, egymásután jelentik ki, hogy az új kormány iránt nem viselhetnek bizalommal s törvénytelen rendeleteinek végrehajtását nemcsak megtagadják, hanem az önként befizetett adókat

sem fogadják el s az ujonczozást sem hajtják végre.

Erthető a közönség érdeklődése, hogy miként viseltetik Nagy-Várad város tisztikara a válságos politikai helyzetben az új kormány kinevezéséről.

A városi tanács, mint állandó választmány tegnap tárgyalta ugy a miniszterelnök leiratát, mint a társtörvényhatóságok hazafias átiratait. Erre vonatkozólag abban állapodtak meg, hogy a polgármester javasolni fogja a közgyűlésnek, miszerint a törvényhatóság mondja ki az erkölcsi és anyagi felelősséget a tisztviselők biztosítására, ha a kormány törvénytelen rendeleteit nem hajtja végre. Továbbá fejezze ki a kinevezés fölött sajnálatát a törvényhatóság, mert nem látja a kinevezés által biztosítva a nemzet ősi alkotmányát, mivel az új kormány parlamenti többségre nem támaszkodhat.

Hir szerint ezen javaslatra nézve a polgármester már megállapodott a nagyváradai politikai pártok vezetőségeivel s így egyhangú határozattal menne a javaslat keresztül.

A javaslat szövegét azonban a város házán nem adták ki s ezért jó lesz, ha a városatyák jó előre tudomást szereznek arról, nehogy valami körmonfont kerülgetéssel se hideg, se meleg határozat menjen keresztül a közgyűlésen.

Az eddigi tapasztalatok mutatják, hogy a kerüigető körülírásokhoz politikai kérdésekben igen jól értenek Nagy-Várad város székházában.

Magyar küldöttség Japánba.

Július hó végén egy magyar küldöttség megy Japánba s diszkardot visz a vitéz Oyama tábornoknak.

A küldöttségben Nagy-Várapról *Justh* Károly, a Nagyvárad Takarékpénztár főkönyvelője is részt vesz.

A követség szerverő-bizottság végrehajtó bizottsága utolsó ülésén a bizottság elé terjesztették azt a levelet, amelyet a küldöttség Tokióban Musohitó császárnak és Oyama marsallnak kézbesíteni fog. Az egyik irás ekként hangzik:

Császári felség!

Messze nyugatról zárandokolt tetséged elé ez a küldöttség. Magyarországból, amelynek népe ezer esztendő előtt e tájékról szakadt Európa közepébe s vitézséggel szerzett ott magának hazát. Csak vitéz nemzet hódolhat az igazi vitézségnek. És a mi hódolatunk nagysága mellett tanuskodik, hogy lelkesedésünket ide hoztuk tetséged a nagy Mikádó, a hatalmas Japán nemzet bölcs és hős uralkodója elé.

Mert bölcs és hős az az uralkodó, aki nemzetét ily félelmetes hatalommá emelte. Mert hatalmas az a nemzet, amely hazájáért és Felségedért annyi hős csatát vívott a világ csodálkozása közben.

Messze utról érkezünk. De nem fáradunk. Lelkünket üditi, hogy szemtől-szembe láthatjuk a hőseket, azok élén Felségedet, akit a Mindenható sokáig éltessen, hogy még jobban biztosithassa a japán nemzet örökéletét.

A Magyar Japán-bizottságnak tokiói követsége.

A másik irás hangzik ekkeént:

Vitéz Marsall!

Ezt a kardot mi hoztuk, de a te hősiességed emelte azzá, a mi: hódolatunk és nagytiszteletünk symbolumává a te vitézséged iránt.

Jappán vagy, de mi azt hisszük, hirdetjük, hogy benned ujult meg a mi legnagyobb hadvezérünk: Hunyadi János. Ennek is mint teneked: nem volt vesztett csatája. Olyan volt, mint te vagy. Azt fogadta hadielvül ő is, mint te, hogy meghátráláshoz, futva meneküléshez csak az ellenségnek van joga.

Atadván a diszkardot, e történeti ereklyét teneked, fogadd elismerésünk e csekély ajándékát és engedd meg, hogy a hős kézszorítását haza vigyük azoknak, akik minket követésre ide küldtek.

Aldjon meg a gondviselés hosszú élettel téged vitéz Oyama marsall.

UJDONSÁGOK.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket: **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek,** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Személyi hir.** Özv. b. ró Gerliczy Félixné tegnap éjjel a vas megyei Acsád községbe utazott, leányának, Szegedynének látogatására.

* **Politika a városházán.** Ugy értesülünk, hogy a városi tanács a csütörtöki közgyűlés elé a politikát illetőleg egy olyan javaslattal fog elő állani, mely az ellenzékét is teljesen ki fogja elégíteni. Reméljük, hogy a közgyűlés ezzel a javaslattal oly helyzetbe kerül, hogy higgadtan tárgyalhatják le azt a nagyfotosságu politikai dolgot.

* **Requiem b. e. Schlauch bibornokért.** Három év óta nyugosznak földi porai b. e. Schlauch Lőrincz bibornoknak, Nagy-Várad feledhetlen emlékü kiváló egyházfjedelmének. Áldott emlékét nem törli ki szívünkben az idő, a hálás kegyelet, tisztelet elmulhatlanul él szívünkben a nagy férfiú iránt, aki annyi fényt, dicsőséget szerzett az ősi várad püspöki székeknek s Szent László városának. Gondolatainkkal elzarándokolunk a temesvári kápolnához, hogy lerójjuk kegyeletünket. Az elhunyt bibornok lelkiüdvéért, az évforduló napján, holnap, július 10-én délelőtt 9 órakor a székesegyházban s az egyházmegye összes plébánia templomaiban gyászmisék lesznek.

* **Uj vasut a megyében.** Bihar vármegye vaséti hálózata egy új vonallal fog szaporodni. Dr. Falussy Árpád budapesti lakos részére tegnap beérkezett a vármegyéhez az új helyi érdekű vasutvonal előmunkálataira vonatkozó engedélye. Az építendő új helyi érdekű vasutvonal a bihari vasutak Margitta állomásából fog kiindulni és Kuz, Szalacs, Rév, Endrőd, Dengeleg, Zsingportelek, Veszend és Mezötér községeken keresztül Nagykároly állomásig fog tartani. Az új vasut rendes nyomtávu gőz vagy motoros üzemű lesz.

* **Első mise.** Timár Ambrus, a váci egyházmegyének ujonnan felszentelt papja, ki tanulmányait a várad papnevelő-intézetben végezte, ma, vasárnap, július 9-én tartja primiciáját, első miséjét szülőhelyén, Békés Endrődön. Az új misés manduktora Grócz Béla prépost-kanonok lesz, szent beszédet pedig Pálffy Béla, kinevezett gyomai plebános, főreáliskolai hittanár mond ez ünnepélyes alkalommal.

* **Városi közgyűlés.** Nagy-Várad város törvényhatósági bozottsága a jövő csütörtökön július 13 án délután tartja rendes havi közgyűlését, daczára, hogy a nyári gyűlések rendszerint lanyhák szoktak lenni, ezuttal elég érdekes ügyek kerülnek tárgyalásra. Dominálni fog a politika. Az új miniszterelnök beköszöntője s a társörvényhatóságok politikai irányu átiratai csak úgy mennek keresztül csendesen, ha a tanács minden mellék tekintetek nélkül csatlakozik ahoz a hazafias fellángoláshoz, amely most az egész országot előnti. Ha nem, akkor ismét zajos s lehet, hogy még nem látott vihar színhelye lesz a városháza. Reméljük azonban a legjobbat. Végre is a városházán is be kell látni, hogy a régi megcsontosodott mameluk-ságnak már vége. — Egyébként több mint 30 ügy van elintézésre kitéve s így lesz mi felett tanácskozni.

* **Választmányi gyűlés a Népinevelési Egyletben.** Tegnap délután gyűlést tartott a Biharvármegyei Népinevelési Egyesület választmánya. Sipos Orbán alelnök vezette a gyűlést, melyen kivüle Böszörményi Géza, Réz Mihály, dr Vuicskics Gyula, Mikusay József, Gábel Jakab, dr Grósz Menyhért, Számborovszky Rezső és Békész János voltak jelen. A választmány elé dr Rosenthal Mór egyesületi tag indítványt adott be, hogy az egyesület Nagyváradon s a megyében népvédő irodákat létesítsen, melyekben a nép mindenféle ügyben felvilágosítást, tanácsot nyer ingyen. — Megjegyezzük, hogy a néppárt már vagy harmincz ily népvédő irodát létesített az országban. — A választmány felkérte indítványozót, hogy indítványát részletesen dolgozza ki s az őszi gyűlés elé terjessze. Ugyanis az egyesület őszi érdemleges gyűlést nem tart. Még több folyó ügyet intézett el a választmány.

* **Mártonffy Marczel nyilvános rendes jogtanár lett.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr Mártonffy Marczelt a nagyvárad kir. jogakadémián a kereskedelmi és váltójog és a polgári törvénykezési jog nyilvános rendkívüli tanárát, egyetemi magántanárt, ugyanezen tanszak nyilvános rendes tanárává nevezte ki.

* **Védekezés a tüdővész ellen az iskolában.** Lukács György dr kultuszminiszter, aki a népszanatóriumok építésére megindult mozgalom vezetője volt még főispán korában, üdvös rendeletet bocsátott ki valamennyi tanfelügyelőhöz. Utasítja őket, hogy a tüdővész ellen való védekezést vigyék be az iskolába. Az orvosi tudomány megállapította óvórendszabályokat is közli velük. Szükséges, hogy a termék mindig naposak legyenek s hogy az iskola falait évenként legalább kétszer bemeszeljék, a padlót pormentesítő szerekkel kell bevonní, gondosan kell takarítani, az ablakokat minden óra után ki kell nyitni, a tanító ne

engedje, hogy a növendékek hideg vizet igyanak, minden szünetet a szabadban töltsenek a tanulók, a tornázást szabadban kell végezni, stb. Ha a rendelet minden pontját szigoruan végrehajtják az iskolában, bizonyosan kevesebb lesz a tüdővész gyerekek. A rendelet tegnap megérkezett Biharvármegye tanfelügyelőségéhez is.

* **Az olasz-i plébánia templom felszentelése.** Hosszu évekig tató várakozás után teljesedésbe megy a nagyvárad olasz-i r. kath. hivek régi vágya: a diszes új templomot átadják magasztos rendeltetésének Isten dicsőségére s a lelkek üdvére. Az építkezést már befejezték s még csak az apróbb takarítások vannak hátra. A tágas, építészeti szempontból is szép templom díszére válik a környéknek. A templom ünnepélyes megáldása nagy egyházi pompával jövő vasárnap, július 16-án reggel megy végbe. A rég várt magasztos ünnepségre vonatkozólag Dencs János tb. kanonoktól, a templom köztiszteletben álló esperes plébánostól a következő hivatalos értesítést vettük:

A nagyvárad-olasz-i róm. kath. új templom jövő vasárnap, július 16-án, vagyis Kármelhegyi Boldog Asszony ünnepén, lehető fénynyel fog megáldatni és az Isteni tiszteletnek átadatni. Az ünnepély reggeli 9 órakor kezdetik, miről a buzgó hivek értesítetnek. Nagyvárad-olasz-i, 1905. július 9-én. Dencs János, esperes plébános.

* **József kir. herczeg emléke a közgyűlésen.** Nagy-Várad város törvényhatósága jövő csütörtökön, július 13-án tartandó közgyűlésén fogja kifejezni kegyeletét a legmagyarabb kir. herczeg emléke iránt. A polgármester jelentésében megemlékezik József kir. herczeg haláláról s méltatja a súlyos veszteséget, amely az országot a közszeretben állott Fenség halálával érte. Indítványozza, hogy emlékét jegyzőkönyvbe iktassák, a tett intézkedéseket tudomásul vegyék s részvétfeliratot intézenek a bánatos özvegyhez, Klotild főherczegnőhöz és József kir. herczeghez.

* **A korcsmák zárórája.** Évek óta készül a városi tanács, hogy szabályrendeletet alkosson a korcsmák és más italmérések zárórájáról. Az eddigi gyakorlat nagyon is hézagoss volt s éppen ez tette szükségessé, hogy szigorubb intézkedéseket hozzon be a hatóság. Gerő Ármin főkapitány már régebben elkészítette a szabályrendeletet, amely most kerül a törvényhatóság elé. A szabályzat szerint korcsmák, italmérések templomoktól, iskoláktól, kórházaktól, középületektől 30 méteren belül nem nyithatók; ez azonban a szerzett jogokat nem érinti. Pálincás boltok a főbb tereken és utcákon nem nyithatók. Isteniszteletek és körmenetek alatt a templom szomszédságában levő, vagy ahol a körmenet elvonul, a korcsmák, pálincamérések zárva tartandók. A korcsmák és sörházak reggel 6 óra előtt nem nyithatók ki s éjjel 2 órakor kötelesek bezárnia zenélés éjfélig engedtetik meg. Országos vásárok idején, az egész farsangon és Szyveszter éjszakáján azonban egész éjjel nyitva tarthatók a korcsmák és sörházak. A pálincamérések, habár más italt is mérnek, ápril 1-től szeptember végéig csak reggel 4 órától este 10 óráig lehetnek ujtva; október 1-től márczius végéig pedig reggel 5 órától este 9 óráig szabad a pálincák

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166.
az egész megyére.

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Telefonszám: 166.
az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott áruk.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérneműek, ugyszintén mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matraczok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és szines vásznak a legjutányosabb olcsó ár mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyszintén 20 koronát meghaladó rendelések o o o o o vidékre bérmentve küldetnek o o o o o

méréseket nyitva tartani. Pálinka mérésekben tilos a zenelés. A szabályrendeletet kinyomtatják s a törvényhatóságoknak megküldik. Különbösen a jövő — csütörtöki közgyűlésen kerül tárgyalás alá. Altalánosságban megfelel a szabályrendelet tervezet a követelményeknek, azonban nem látunk semmi intézkedést benne a zugszükségletekre. Lehet, hogy ezt a kávéházak sorába veszi a főkapitány, holott a valóságban nem egyebek italméréseknél s kártyázó tanyáknál, ahol a legnagyobb dorbézolások folynak és főleg a szegény munkás népre veszélyesek. Azért váltanak éppen zugszükségletre engedélyt, hogy így a zárórát kiadják. Lehet, hogy egyik-másik szigorúbb intézkedések miatt megszűnne, de ez csak hasznos volna a közérdek szempontjából.

* Kossuth-szobor bizottság ülése. A nagyvárad 48-as népkör Kossuth-szobor alapjának gyűjtő és végrehajtó bizottsága t. tagjait, tisztelettel kérem, hogy f. évi július hó 10-én (hétfőn) délután fél 6 órakor lakásomon tartandó ülésre megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1905. július hó 8-án. Hazafias üdvözléssel dr. Adorján Emil biz. elnök.

* A város kis katonái. A szeptemberben kezdődő új tanévben két alapítványi helyre üresedik meg Nagyvárad városának. A pályázatot kellőleg meghirdették, azonban a két helyre csak két pályázó jelentkezett: *Kopócsy* Endre számtiszt Géza fia és *Kassay* István mezőbíró Lajos fia. A városi tanács azon javaslatot terjeszti a közgyűlés elé, hogy a két pályázó ifjú első helyen jelölje a két megüresedett alapítványi helyre.

* Párhuzamos osztályok a községi polg. iskolában. Sokat vitatkoztak Nagyvárad város iskolaszékében és törvényhatóságában a felett, hogy a községi polgári fiúiskolában fokozatosan beszüntetik a párhuzamos osztályokat s az elemi iskola 5. és 6. osztályába kényszerítik a tanulókat. A következmények azonban megmutatták, hogy a párhuzamos osztályok ellenzőinek nem volt helyes az álláspontjuk. Ugyanis most az 5. és 6. elemi osztályok is teljes létszámmal bírnak, mégis annyi tanuló jelentkezett a polgári fiúiskolába is, hogy a párhuzamos osztályokat még a negyedik osztályban is fel kell tartani. Eddig a polgári iskolai tanítók külön óradíj mellett látták el a párhuzamos osztályokat, de a jövőben már erre nem jut idejük. Az iskolaszék elhatározta, hogy egy tanítói állás rendszeresítésével a IV-ik parallel osztály ellátására s a megfelelő fizetést fel is vette a jövő tanévre összeállított költségvetésébe. A városi tanács javasolja a csütörtöki közgyűlésnek, hogy a párhuzamos osztály felállítását és egy tanerő rendszeresítését határozza el. Előreláthatólag a törvényhatóság elfogadja a tanács előterjesztését.

* A tűzérési laktanya kibővítése. A hadügyminiszteriumban tervbe vették a tűzérési újjászervezését s ezzel kapcsolatosan Nagyváradon is szaporítani akarták a tűzércapatok létszámát. A temesvári hadtest parancsnokság erről azzal értesítette a Nagy-Várad városát, hogy a város tulajdonában levő Vilmos főherceg tűzérési laktanyát ki kell bővíteni. A város tanácsa megadta a választ a hadtestparancsnokságnak s közölte, hogy minő feltételek mellett hajlandó a város a kibővítés eszközölni. A dolog azonban más fordulatot vett. A hadtest parancsnokság most értesíti Nagyvárad városát, hogy a tanács nyilatkozatát a hadügyminiszter visszaküldötte, mivel a tábori tűzérési újjászervezésében változások történtek, melyek által a laktanya kibővítésének csökkentése válik szükségessé, mert nem az előzőleg tervezett létszámmal szaporítják Nagy-Váradon

a tűzérésget. Felkéri a hadtestparancsnok a várost, hogy az építési tervek szerkesztésére augusztus elejére egy helyi bizottságot hívjon össze, amelynél az átirattal támasztott követeléseket tárgyalás alá vennék.

* 6000 korona a Csesztivó-intézetnek. Kegyeletes, szép adománygyűléssel gyarapodott a nagyvárad Csesztivó-alapítvány, melynek kamataiból elszegényedett polgárokat és polgárnőket gondoznak és tartanak el. Városunk egyik elhalt öreg urnője: néhai *Grósz* Istvánné élete végnapjaiban úgy nyilatkozott dr. *Vucskics* Gyula plébános előtt, hogy óhajtja, miszerint örökösei az ő emlékére egy alapítványi helyet létesítsenek a Csesztivó-intézetben. Az egy évvel ezelőtt elhunyt tisztos matróna ezen végakarátát most teljesítették gyermekei s 6000 koronás alapítványi összeget fizettek be a város pénztárába a Csesztivó-alapra. Az alapítványról a polgármester a közgyűlés elé terjesztendő javaslatában emlékezik meg.

* A hét humora.

Rossz színek.

A csár: Hiába no, a háború olyan, mint a kaláber. Az embernek nagyon meg kell választani a színt, amire bemegy . . . Nekem nem volt szerencsém a *Sárga* tengerrel, nem volt szerencsém a *Fekete*-tengerrel . . . Hátha a *Vörös*-tengeren kellett volna elkezdennem?

Távirat Gesztől. (A Neue Freie Presse interjújának előzménye.)

Hadnagyminiszterium

Beecs.

Geszt, július 3. Itt van Singer a Pressettvel, meg akarja tudni a velemenyemet helyzetrel. Keerek azonnal távirati választ, illetve utasítást, mi az en velemenyem? Tisza.

Arató sztrájk.

Egyik arató: Látja kend bátyám, nehéz dolog ez a mi mest rségünk.

Másik: Hát mi szeretnél te lenni?

Előbbi: Hogy mi? — Hát nyáron tanító, télen meg tehénpásztor.

Nyáralás.

— Azt hiszem, az új miniszterek nem mennek nyáralni sehová.

— Honnan gondolod?

— Hol találhatnának több hidegséget, mint idehaza.

Késő bánat.

Tengernagy: Felséges Csár, szörnyen eltévesztettük a dolgot!

A csár: Hogy-hogy?

Tengernagy: Nem a Petropavloszot, meg a Knyáz Szuvarovot kellett volna a Sárga-tengerre küldeni, hanem a Knyáz Potemkint . . . Ugy látszik, ez a legvittezebb hadihajónk . . .

Tapintatlanság.

— Tapiatlanság, hogy az anti-alkoholista kongresszusra éppen az nem kap meghívót, aki a legtöbbet tett az ügy érdekében.

— Ki az?

— A filoxera.

Pedantéria.

Tudós: (hallgatóihoz) Ha tehát tekinetbe vesszük a téglagyártás mai intenzitását, elmondhatjuk, hogy Magyarországon és ársországaiban manapság minden fejrre két téglá esik.

(*Kakas Márton.*)

* Aratósztrájk a megyében. Székelyhidről jelenti tudósítónk, hogy Álmósd községben *Kuglanovics* Miklós földbirtokos negyven arató munkása tegnap sztrájkba állott. A föld-

birtokos azonnal jelentést tett a sztrájkról a főszolgabírósnál, a honnan *Szunyogh* Andor szolgabíró személyesen jelent meg a helyszínén. A megindult tárgyalások folyamán sikerült a szolgabírónak a munkaadó és az aratók között egyességet teremteni, mire az aratók ismét munkába állottak. A sztrájk alatt semmiféle zavargás sem fordult elő.

* Az újságírók szervezkedése. A szervezkedő vidéki hírlapírók mai bizottsági ülésüket *Kolozsvárott* tartják meg. Ezen az ülésen fogják megválasztani az egyes szakbizottságok tagjait, akik a szeptemberben tartandó országos nagygyűlés elé teljesen kész tervezetet fognak terjeszteni, amelynek alapján azután meg fogják alakítani a Vidéki Hírlapírók Országos Szervezetét. A mai kolozsvári gyűlésen Nagyváradról többen jelen lesznek az újságírók közül, akiket a kolozsvári kartársak lelkes hangú felhívásban hívtak meg.

* Vasutvonal Nagy-Várad és Óssi között. Dr. Okolicsányi Zoltán budapesti ügyvéd ugylátszik komolyan megakarja valósítani Nagy-Várad és Óssi között az általa tervbe vett vasutat s most van tárgyalás alatt a várossal kötendő területhasználati szerződés. Ez a vasutvonal nem kis jelentőségű a városra, mert tervbe van véve, hogy az óssi állomást egy szárnyvonal által összekötik a bihar püspöki állomással. Ezáltal a nagyvárad állatvásárok közvetlen összeköttetésbe jutnának a budapest—kolozsvári fővonallal s az elszállítandó vagy ideszállítandó állatokat nem kellene a nagyvárad állomásra hajtani. A városi tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy egyes függőkérdések megbeszélése végett bizottságot küldjön ki s a vállalat komolyságára való tekintetből az engedélyestől 5000 korona biztosíték letételét kívánja.

* Beöthy Ödönné temetése. Beöthy Ödön micskei körjegyző korán elhunyt nejét szül. Márkus Ilonát nagy részvét mellett temették el tegnap délután. A Lukács György-utcai gyászház udvara szorongásig megtelt résztvevő közönséggel. A temetési szertartást Dencs János cz. kanonok segédlettel végezte. A szertartás végeztével a díszes érczkoporsót a család koszorúival borítva, a négyes fogatú üveges gyászkocsin az olasz-i temetőbe vitték, hol örök nyugalomra helyezték a megboldogult fiatal urasszonyt. A szebbnél-szebb koszorúknak, melyek egy külön kocsit töltöttek meg, következő feliratai voltak:

Lesújtott férjed és gyermekeid — a viszontlátásig.

Drága jó Ilonánknak — Apa és Mama.

Laczi és Etelka — szeretett Ilonánknak. A legjobb testvérnek — Rózsika és Jankó.

Özv. Beöthy Zsigmondné — szeretett jó Ilonának.

Pista, Titi és Sárika — drága jó Ilonánknak.

Igaz szeretettel unoka nővérünknek — Lajos és Juliska.

Mille József és neje — rokoni szeretettel.

Szeretett gyámtestvérnek — Tar Imre.

Török László és családja — utolsó üdvözléssel.

Rádl Ödön és neje — igaz mély részvéttel.

Rádl Ilonka és Emma — szeretete jelöl.

Des Echerolles Kruspér Sándorné — tisztelete jelöl.

Őszinte tisztelete jeléül — a Róth-család.

A jó asszonyomnak — szeretettel a hűséges Etelka.

A jó tekintetes asszonynak — Bodó Judiska.

Baranyi Gábor és családja.

Márton Béni és neje — tiszteletük jeléül.

Sztanyik János és neje — tiszteletük jeléül.

Szabó György és neje — tiszteletük jeléül.

Delehán József — tisztelete jeléül.

Lukács Györgyné és családja — Részvéte jeléül.

Kucsora Péter és családja — igaz barátja jeléül.

A diszes temetést Veiszlovits A. és fia első nagyváradi temetkezési vállalata a legnagyobb pontossággal rendezte.

* **A nagyváradi Kossuth-szobor** javára Simon Ferencz czimbalomművész többek közreműködésével a tenkei fürdőben július 2-án hangversenyt rendezett, mely alkalommal a hazafias célra felülfizettek: Horthy Béla orsz. képviselő 4 korona, Verner Kálmán, dr Weisz Adolf, dr Sebess Lajos, Barabássy Sándorné 3—3 K, Simon Ferencz 2 K 30 f, Imre Ferencz 2 K, Nagy Lajos 1 K 60 f, Ambrus Margit, Ötvös Béla, Lévy Károly, Szentpály Gyula, Gasselseder Jenő, Leszich László, Bánffy Sámuel, Orbán János, Bonczos László, Thorvits Odón, Wesselényi János, N. N. 1—1 korona, Tarnóczy Antal 60 fillér, N. N. 50 fillér, összesen 35 korona. Ugy a hangverseny lelkes és buzgó rendezőinek, mint a t. felülfizetőknek köszönetet mond a szoborbizottság.

Dr Adorján Emil biz. elnökhöz újabbán még a következő adományok érkeztek: Molnár Lajos gyógyyszerész 10 kor., Csontos Gusztáv 3 kor., Dr Várady Zsigmond 20 kor., Allami alkalmazottak nyugdíjpótló egyesületének nagyváradi fiókjá 10 kor., dr Imrik Gusztáv 5 kor., Höningberger Lajos 5 korona.

* **Öngyilkos parasztagazda.** Sáp községből jelentik, hogy Gyarmati Imre 50 éves parasztagazda tegnapelőtt eltűnt a lakásáról. Hozzá tartozói mindenütt keresték, míg végre megta álták az istálló szénapadlásán egy gerendára fölakasztva. Mire levágták, hullája már a nagy melegben oszlásnak indult. Az öngyilkos parasztagazda tettét életuntságban követte el.

x **Dóra-crém** a legjobb pattanások szeptől, sömör és napégetés ellen ára 1 kor., *Dóra-szappan 70 fillér*, készíti „Kigyógyószertár” Nagyvárad, Bémer-tér Telefon: 431. szám.

Pannonia étterem és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x **Sok pénzt takarít**, ha mindennemű vásznat, ágyneműt, paplant, takarót, női és férfi fehérneműt közvetlenül gyárakból rendel. *Kereskedelmi iroda Budapest, Kerepesi-ut 65. I. em.*

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Klein Menyhért** jó hírű női divatárú kereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Az **Amerikai Áruházat** ajánljuk, mint a legdivatosabb cikkek beszerzési forrását,

annyival is inkább mivel olcsó árak tekintetében a versenyt egy üzlet sem veheti fel vele.

x **Felhívjuk** t. olvasóink szíves figyelmét *Debreczeni Lajos* jó hírű géplakatosnak a mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Katonazene.** A *Lloyd kávéház* előtti kellemes *Kiokszban* ma délután fél 5-től fél 7-ig a *37-ik gyalogezred teljes zenekara* nagy *uzsonna* hangversenyt tart válogatott műsorról. *Este 8 órától* szintén a *Katonazene* hangversenyez a legszebb és legújabb zenedarabokból álló műsorról. Kitűnő fagyalt, jégbehűtött italok valamint figyelmes kiszolgálásról gondoskodva szíves párt fogást kér mély tisztelettel *Kurtág Dezső* kávé.

x **Rádium-felfedezés Magyarországon.** A kir. magyar természettudományi társulat chemia ásványtani szakosztályának 1905 márczius 28-iki ülésében Szilárd Béla előadást tartott a *Schmidthauer-féle igmándi keserűvíz radio-aktivitásáról*, amely szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásványvizben rádiómot mutattak ki.

x **Kocsigyar.** A régi Bodánszky-féle, eddig is jó hírnévnek örvendő kocsigyártat kitűnő szakemberek vették át, kiknek minden igyekezetük oda irányul, hogy azt olyan mértékben fejlesszék, mely a legmagasabb igényeket is képes legyen e téren kielégíteni. Felhívjuk olvasóink figyelmét a cégnek lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **Már jeleztük** hogy a kávé szakmában első rangu fiúmei cég a fiúmei kávébehozatali társaság helyben fiók üzletet létesített, ahol közismert és híressé vált kávé és tea keverékeit kicsinyben is árusítani fogja. Mint értesülünk a berendezési munkálatokkal, helyben már teljesen elkészültek, és a fiók üzlet vezetését *Miklós Albert* urra bízták, míg szakértőnek Horváth József ur lett fiúmeiből kirendelve.

Levél Erdélyből.

Alsókosály, 1905. július 6.

Kedves Szerkesztő Ur!

Ne tessék azt hinni, hogy ez a falu valahol Khinában van. Világért se. Hanem azért földrajzi, vagy történelmi tudós legyen az, aki kitalálja, hogy a jó Isten ezt a községet melyik megyének, melyik szegletébe plántálta.

Bizony Váradon alig tudná valaki megmondani, hogy ez az ismeretlen község, a mely egy selyemhernyó gubójánál nem sokkal nagyobb — az ország melyik szélén van. De mégis — a historia emberei. Azok a könyvmolyok, akik nem restellik a Krisztus születése előtti dohos, megsárgult pergamenteket előkutatni, a melyekből kitűnik, hogy ez a furcsa kis falu a románok életében jelentékeny szerepet játszott. Egyike volt a legnagyobb erődöknek kedvező földrajzi fekvésénél fogva. Hogy mi minden is történt itten, azzal nem untatom az én kedves olvasóimat — őszintén megvallva, ebben a nagy melegben — még Alsókosályban sincs kedve az embernek összeszedni elernyedt agyvelejét. Hanem a ki ezzel nem elégszik meg, jöjjön el, nagyon szívesen látom, — az akkori időknek halvány nyomait megláthatjuk. És pedig ott kezdjük, hogy megfürdünk az egyesült Szamosban, akkor aztán kissé hűsülten, szentelhetünk pár percet a Szamos partján látható «Csetecz» nevű római vár romjainak megtekintésére. Megnézhetjük a Magura tetején a hajdani időkbeli egy kolostornak a romjait is, ott aztán kutathatunk kincsek után is. Pénzt ott lehet kapni; naponként lelnek az oláh gyerkőcök egy-két darabot, sietnek a zsidó boitoshoz vele czukorért s milyen nagy a meglepetésük, a mikor tudokra adják, hogy ez — nem ér egy fa krajczárt sem. Hanem ismerve a nép pénznemekbeni jártasságát, egy ügyes társal vállalkozónak — tisztességes schefltre, hiszen itt nem örökdi a váradi éber rendőrség.

Ha tetszik, könnyeket is hullathatunk. A falu két végénél két kőkereszt van a szántóföldek között. A történelem nem jegyzett fel semmit ezekről, de a hagyomány szerint az egyik a tatárjárás idejéből való, a másik — 48-as idők emléke.

A kik élve nem tudtak egymás közelében megtérni, ott feküsznek egy csomóban s a piros vérükkel áztatott görngyök alatt nem háborgatják egymást.

Urbának oláh vezér emberei és a környék magyarjaiból toborzott sereg mérték össze itt kaszáikat.

Hét évvel ezelőtt a nemzeti muzeum egyik kiküldött bácsija járt itt. (A nevére nem emlékszem.) Az se sokat süttött ki. Felszállított Pestre egy pár irásos követ, meg valami — a csetmek romjai közül kiásott — kancsót s ezzel az ügy befejezést nyert.

No de ez mind a multa vonatkozik. Voltra pedig ma nem adnak semmit. A jelen nevezetességeiről pedig nem lehet sokat beszélni.

Román testvéreink lakják, a kik a műveltségnek nem éppen magas fokán állanak. Szokásaik, gondolkozásaik mindenestre érdekesek. Hanem azért meg van itt is a kasztrendszer. A legjobban kitűnik ez a vasárnapi táncmulatságoknál.

Minden vasárnap van egy kis heje-huja, a mely a csürben kezdődik, a korcsmában folytatódik — rendesen csattanóval, nem ritkán egy kis piros vérrel. Bár a falu kevés legényt s leányt számlál, (akik közül akad egy pár nagyon is szép) mégis két helyen tánczolnak. A felvégen és alvégen. Mindenütt vannak patriciusok és plebejusok s a patricius leánytól-talpig megnézi azt a plebejus legényt, a ki hozzá közeledni mer. De akad ám köztük sok olyan legény, aki nem ijed meg a maga árnyékától. Tudja az, hogy mi az a »böcsület« s nincsen olyan folt, amelyet ő tisztítani ne tudna.

A milyen csendes a falu hétköznapi, ép olyan zajos vásár és ünnepnap. A vályogvető ácsoknak épen nem irigylendő a helyzetük. A cigánybandáknak (rendesen 3—4 tagból áll) szerződése van a faluval. Köteles minden ünnepnapon muzsikálni — ebéd utántól késő estig. Kap érte minden tag a legényes háztól egy félvéka szemes kukoriczát, egy fél liter pálinkát (vagy 20 krajczárt) minden leányos háztól egy félvéka szemes kukoriczát s egy ebédet.

Kap aztán néha egyebet is pl. — tisztességesen kupán nyalják, az azonban nincs a szerződésbe fölveve.

A városi gavallérok szája izét is nehéz eltalálni a cigánynak, na de a paraszt legény füttyére táncolni még nehezebb.

Táncz végeztével a lányok haza mennek a táncz színhelyéről. A legények összefogózkodnak valamennyien s az utcákon keresztül menve — nem hosszában, de keresztben, mint a csiki székely a létrával az erdőben — dalaikkal fölzavarják az egész falut. Így vonul a diszes menet a korcsmába. Ott aztán a szórakozásnak különböző nemeit kultiválják. Egyik része kártyázik, a másik része gödrös pénzjátékokat játszik, a harmadik része kuglizik. (Ez a legújabb.) Vannak nagy mértékben pálinka-, kisebb mértékben sör- és még kisebb mértékben borfogyasztók. A legérdekesebb a paraszt humor, a paraszt öttet, a mely füszerül szolgál.

Téli szezonban a rumos tea járja, amely azonban fura módon készül. Egy jókora fazék vízbe beledobnak egy marék komisz theát s akinek rumra nem telik, azok a rumot a legfinomabb »gabonóriummal« pótolják.

A falu legérdekesebb embere az állomásfőnök és a disznópásztor. No igen, az állomásfőnök. Mert a kosályi föltételes megállóhelyen két pár sin van s a főnöke zseniális ember. Főnök, pénztárnok, ellenőr, váltóőr, kocsikapcsoló egy személyben. Ha méltóságos ur jön (az is megesik) akkor sisaklevéve kis kutya módjára kullog utána bóröndöt vagy más csomanot czipelve, s ha közember (értelmesebben: paraszt) az utazó, akkor kifeszíti a mel-

lét s dörgő bosszus hangon osztogatja kegyelmes parancsait.

A disznópásztor a falu csufja. Mindenki jóban van vele s szolgájának tekinti. Olyan köztéren működő egyén, aki mindenkinek szolgálatokat tesz s hála fejében — szidalmat kap.

A falu előkelősége 3 családból áll. Ezek közül is kettő úgy él egymással, mint a kutya és a macska. Ha az egyik fekete ruhát ölt föl, a másik szürkébe öltözik csakhogy egyformán ne legyenek.

Ma sátoros cigányok érkeztek. A Kosály pataka partján mintha Rákóczi csapata táboroznék. Tizenkét szekér cigány, az valami. Láttam már annyi cigánykereket, hogy már én is azt hányom szabadidőmben. (Mindig szabad.) Nem is marad egyetlen ruha sem az egész faluban a szárító kötelen s minden szénaboglya tövében alszik egy vasvillás űr.

A legnagyobb bajom jelenleg az, hogy dohánykészletem elfogyott. Az egész faluban nincs dráma cigarettán és 4 krajczáros kapa dohányon kívül más féle füstölőni való s a szunyogok határtalanul szemtelenek.

De van ám azért sok minden, ami fölkelte az emberben az irigységet — erről azonban máskor.

Na igen! Itt a politikai viszonyokról az emberek abszolút semmit nem tudnak. Az a hír van elterjedve, hogy két hónapon belül úgy lesz megint, mint 48 ban volt. Így aztán sokan vannak abban a hiedelemben, hogy csak két hónapig áll a világ.

Legyen nekik az ő hitök szerint!

Tankréd.

IRODALOM.

Az Egyházi Közlöny (szerkeszti Gerely József) XVII. évfolyam 27. számának tartalma: Vezérczik: Prohászka Ottokár, Mi segít rajtunk? — Egyetemes egyház: A pápa pünkösdi enciklikája. — A pápa körirata a francia püspökökhöz. — A pápa látogatása Montecasinóban. — «Aranyisém elmúltával.» (Bononelli.) — A katolikusok számbeli gyarapodása Angolországban és Ausztriában. — A katolizmus Skandináviában. — Katolikus japánok szaporodása a mult esztendőben. — A Mária-kongregációk IV. országos értekezlete Budapesten. — Az erkölcstanból: Dr. Berkes Pál, Kényszerképzetek és aggályos lelkiismeret. (I.) — Vallástánítás: Paska István, Hittanítás és a népiskola. — Lelkipásztor: Hodoegus, A fön-tartott eset fönmaradása. — Gosztonyi Jenő, Hulla beszentelése: vétség? (Hozzászólás) — Liturgia: (MJ), Az ujhöld első vasárnapja. — A hét krónikája. — Irodalom: Hirschler József dr. Antonio Munoz, Iconografia della Madonna. — Kassovits Tivadar Bruno, dr. Otto Weininger, Geschlecht und Charakter. — A «Szent József Lapja.» — A hét világirodalmából. — Személyi változások, hírek és apróságok. — Memento. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15.

A »Város« címmel érdekes új lap indult meg Nagy-Váradon, *Lipthay* Károly szerkesztésében. A megjelent első szám ügyesen van összeállítva; változáson tárgyalja a városi ügyeket s különösen a tisztviselők fizetés rendezésének a kérdését. Havonként 2-szer jelenik meg s előfizetési ára egy óra 1 korona.

TANÜGY.

Az iskolák beszámolója.

V. A gyulai róm kath. főgimnázium.

Két osztályu még az intézet, a ránk következő tanévben nyílik meg a harmadik osztály s az a lelkes, csupa erő, munkakedv, csupa buzgalom és tudással telített össze vissza négy tagból álló tantestület mégis tartalmas nagy népes s teljes nyolcz osztályu középiskolának is díszére való értesítővel lép a nagyközönség

elő beszámolni a fiatal, de máris a fejlődés magas fokán álló tanintézet mult iskolaévi eredményéről.

Mérey Gyula tanártól bevezetésképen ügyesen a növendékek értelméhez mérte a megirt cikkek közül az Értesítő, melyben a számolási rövidítésekről és a fejszámolás gyakorlati alkalmazásáról szól.

Sorban jönnek ezután az intézet beléletére vonatkozó fejezetek.

A tanári kar a szoros értelemben vett nevelés és oktatás becsületes, lelkiismeretes teljesítésén kívül a Segélyező-egyesület s a növendékek lelki épülésére szolgáló Mária-leventék egyelete megalakítása körül fáradozott. Fáradozásaiikat szép siker koronázta. A Segélyegylet tőkije szépen gyarapszik. A Mária Congregáció, ha előbb nem, de december 8-án megalakul. Addig is a növendékek s a tanárok mindannyian az Élőrózsafüzér-társulat tagjai.

Az intézet még bérházban van elhelyezve. A fiatal intézet felszerelése szépen halad. A tanári könyvtár értéke 2655 korona 94 fillér. A szertárak is gyarapodtak. A növendékek fegyelmi állapota jó volt. A vallás-erkölcsi állapot mintaszerű. A tanulmányi eredmény is igen szép. Az egészségi állapot jó volt.

Levizsgázott összesen 100 növendék. Ebből 58 róm kath Minden tárgyból jeles volt 15. Bukott 20. Tíz egy tárgyból, két tárgyból 2, több tárgyból 8.

A jövő iskolai évet már az új, díszes iskolaépületben kezdi meg az intézet.

Örömmel tölt el bennünket az intézet virágzása. Rövid időn belül középiskoláink között kiváló lesz ez intézet, melynek tanári kara nemcsak a tudományban vezeti az ifjúságot, hanem istenfélő erkölcsiben tiszta, érzelmeiben nemes nemzedéket nevel a hazának.

TÁVIRATOK.

Bródi Sándor állapota.

Budapest, július 9. (Saját. tud. táv.) Bécsből telefonálják, hogy Bródi Sándor állapotában lényeges javulás állott be. Orvosai most már biztosra veszik, hogy a beteg író pár hét mulva teljesen felgyógyul.

Bródi Sándort ma délután a kórházban többen meglátogatták s felesége és gyermekei is látogatást tettek a betegnél.

NYILTTÉR.

DR. BARTA ANDOR

szülész, nőorvos

Lakik: Szent-László-tér 16. sz.
(Weinberger-ház.)

A „BAZÁR“ kerthelyiségében

KIS BÉLA

első debreczeni cigányzenekara ma
vasárnap
este

zeneestélyt

tart. Kitünő italok és izletes ételek
legpontosabb kiszolgálással.

Tisztelettel

SAUER ÉS DOLGOS.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP. 85.

Angol regény.

— Azt hittük, a gyarmatokba mentél — mondá. — Pajtás, mi történt veled? Rosszra fordult talán rád nézve a világ sorja?

— Hamarosan elmondtam neki sorsunkat. Szegény, becsületes Jacknak könybe borult a szeme, mikor megtudta, mi történt. Egyszerre felkiáltott:

— Megvan! Eppen jókor jött! Algy, ez éppen neked való lesz. De, gyere, pajtás, haradjunk előbb valamit, aztán megbeszéljük a dolgot. Nagyon sok mondani valóm van.

— Kedves jó Jack! Látva, hogy mire jutottam, leolvashattam arczáról mély szánakozását és bár a Mindenható a tudója, hogy nem magam vagyok oka szomorú sorsomnak, szégyeltem magamat előtte kopott ruhámban. Jack azonban nem szólt semmit, hanem egy pompás villásreggelit rendelt, s aztán rágyújtottunk. Képzeld, majdnem sirva fakadt, mikor megmondtam neki, hogy egy év óta ez az első szivar, melyet szívok. Azután elmondta, hogy nagybátyja, sir Desmond, kinek Írországból nagy birtoka van, jószágigazgatót keres, még pedig egy tévékeny fiatal embert, a ki ne resteljen utána nézni mindennek. Jackot bizta meg, hogy keressen számára alkalmas embert és küldje rögtön a birtokára. Ez a sir John furcsa embernek látszik; minden dolgát Jackra bizza. Különbben Jack a legközelebbi rokona és örököse. Egy szóval Jack felajánlotta nekem a jószágigazgatói állást. Holnap reggel Jackhoz megyek a fogadóba, a hol szállva van, és rendbe hozunk mindent. Éljen tehát Desmond Jack végezte Algy vidáman s szeretettel csókolta meg hugát.

— A smaragdözd szigetet katona-koromban nagyon megkedveltem, mondá Algy másnap reggel, még mindig a jószágigazgatói állásról beszélgetve Peneloppal. Emlékszem rá, egyszer pompás rókavadászatunk volt s este leültünk kártyázni és én sokat veszítettem. Na hanem meg is kaptam érte a magamét Douglastól! Pen, milyen szép napok voltak azok! Vajjon lesz-e még bennök részem valaha!

Penelop szomorú tekintetét vetett a Douglas fotografiájára, nem is gondolt rá, hogy Douglas ekkor már Londonban lehet s hogy a nagy tenger nem hőmpölyög többé közöttük — csakis azt érezte, hogy ezentul nekik idegeneknek kell egymást tekinteniök.

XXVI.

— Elutazott — Desmond ur elutazott! — kiáltá Chartres Algy a meglepetve bámult a fogadó pinczérjére. Valami dolog miatt rendelt ide — nem hagyott talán hátra valami levelet vagy üzenetet!

— Igen sir, egy levelet csakugyan hagyott. Azonnal átadom. Desmond ur egész hónapig szándékozott ügyei elintézése miatt Londonban maradni, azonban az éjjel táviratot kapott Párisból, hogy édes anyja haldoklik. Ezért rögtön utra kelt.

— Kérem, hozza el hát a levelet, — mondá Algy, kit a váratlanul jött csaldás egészen elkábitott.

Azokban a levél nyomtalanul eltűnt — sehol sem bírták megtalálni. A pinczér hazzal védekezett, hogy véletlenül a tűzbe dobták.

Tehát a Desmond Jack sigtségétől is elesett. Nem tudta hova címezni levelét s minden további érintkezés megszakadt közöttük.

— Végünk van! — mormogá Algy kétségbeesve. — Szegény Penelop! — Aztán a pinczérhez fordult: — Teremtse elő, kérem, azt a levelet — rendkívüli fontosságú van rá nézve.

— Nagyon sajnálom, de nem szolgálhatok vele. Mindenütt kerestük, de hasztalan.

Algy utolsó pénzét odaadta a pinczérnek aztán távozott, olyan kétségbeesetten, hogy az,

emberek az utcán megállottak bámulatára. A pinczér is utána nézett.

— Igazi ur — mormogá — ha kopott is a kabátja. Fogadni mernék, hogy valamikor jobb napokat látott. De mit is akarhatott azal a levéllel?

Kemény hideg volt — s a hideg eső egész nap szakadt. Algy gondolataiba merülve ment — ment, azt sem tudva, hova, s mitsem törődve a hideg esővel, melytől már egészen átázott minden ruhája.

Hat óra tájban vetődött haza, átfázva. Nehány szakgatott szóval elmondta Penelopnak a történeteket, aztán leült s fejét az asztalra hajtva, sirva fakadt.

Penelop oda ment hozzá, átölelte, gyengéden simogatta s szeretettel teljes szavakat sugdosott fülébe. Algy nem szólt semmit, csak a szívéhez szorította.

— Oh, Algy, te csuron viz vagy! Menj, édesem, azonnal válts ruhát, én meg majd egy csésze forró teát készítek. Ne emészd magad, drágam. Desmond ur bizonyára nem-sokára visszatér s akkor rendben lesz minden.

Algy tetőtől talpig reszketett. Penelop megfogta kezét, forró volt s homloka is olyan volt, mint a tűz.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. B. Helyben. A jövő hét elején sorát ejtjük. A maiban már van egy hasonló, kettő sok lenne egyszerre. Üdvözlét.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe. A földmivelésügyi miniszter az évi filoxera vizsgálatok tárgyában a következőrendeletet küldte szét:

Régi, hazai szőlőültvényeinket a filoxera-vész a legtöbb törvényhatóság területén már teljesen elpusztította vagy legalább is már megtámadta. A filoxera terjedését ennélfogva a szőlővesszők, szőlőültvények és használt szőlőkarók forgalma az 1903 évi március hó 14-én 26.400 szám alatt a törvényhatóságok tulajdonában nagyobb részének területére nézve teljesen szabaddá tétetett. A szőlővel beültetett területek évről évre való megvizsgálása, ennélfogva a filoxera-vész felléptének megállapítása czéljából feleslegessé vált.

A gabonatözsde határidői.

	Budapest, jul. 8.
Buza okt. — — — —	15.68
Rozs okt.-re — — — —	12.74
Tengeri július 1906. — — — —	15.12
Zab ápr.-ra — — — —	10.64
Repcze aug.-ra — — — —	24.10

Értéktözsde.

	Budapest, jul. 8.
Osztrákhitelrészvény — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — —	806.50
Leszámitoló bank — — — —	464.50
Rimamurányi — — — —	514.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	649.—
Közuti vasut — — — —	569.50
Városi villam s vasut — — — —	2450.—

Hivatalos árfolyamok.

	A budapesti áru- és értéktözsde 1905. jul. 8-án.
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	117.30
Magyar koronajárdék 4% — — — —	96.95
Magyar koronajárdék 3 1/2% — — — —	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	96.25
Horváth-szék von földtehermentesítési kötvény — — — —	98.—
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — —	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	166.—
Osztrák járadék papírban — — — —	100.25
Osztrák járadék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban — — — —	119.—
Osztrák korona járadék — — — —	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.40
Magyar hitelbank részvény — — — —	77.825

Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	65.825
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	67.250
20 frankos aranz (Napolendor) — — — —	1910
Német birodalmi márka — — — —	117.45
London vista — — — —	240.35
Páris vista — — — —	95.60
20 márkás arany — — — —	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A „Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett **törlesztéses jelzálogkölcsonöket** nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:
6 hóig elhelyezett **5°-os** kamatot összeg után **5°-os** fizet
Előnyös feltételek mellett leszámítol váltókat
Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.**

Radó Samu és Tsa

kötélgártók

zsák és ponyva nagyraktár Nagyvárad, Kossuth-u.

Legelőnyösebb beszerzés forrás.

Mindennemü *gazdasági kenderkötelek,* **kévekötelek,**

vizhatlan ponyvák

rostáló- és repcze-ponyvák, *gépszijak, gépolajok és kenőcsök,* géptisztító anyagok, *géphajtó kötelek, tornaszerek,* és minden e szakba vágó cikkekben.

Zsák- és ponyva-kölcsonzó.

Telefon: 240.

Telefon: 240.

Dr. Politzer Jakab

szanatoriuma és vizgyógyintézele
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 7. sz.

Bejáróknak és bennlakóknak

Összes vizgyógyimódot és villamgyógyászat, szénsavas-, törpefenyő-, ásványfürdők-, vibrációs massage-, villanyos fényfürdők-, fűhalatiók, forrólégkezelés.

GYÓGYJAVALLATOK: Az idegesség minden neme, tüdő-, gyomor- és bélbajok. Szívbetegségek. Női- és nemi-bajok. Csuzos bántalmak, (rheuma) köszvény legidősebb eseteiben is. Forrólégfürdőkkel (szárazhőlégszekrény), a tudomány legújabb vívmányával, egyszerű eredmények elérhetők.

Kényelmes betegszobák.

Olcsó fürdőárák

Kitűnő ellátás.

Teljes penzió (külön szobával együtt) napi 7 korona, második osztály 5 korona. Szakképzett fürdőszemélyzet. Állandó orvosi felügyelet.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Politzer Jakab,
az intézet tulajdonosa és vezetője

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** homályos (matt), színes fényképező lámpák és mindenemü izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nernst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett.

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlmpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Olesó kölcsön.

Tisztelettel értesitem a pénzkölcsönt kérő t. feleket, hogy Mészáros utca 2. sz. a. (Köröspart, Stiedl-féle ház, szemben a Rimanóczy szállodával)

bankbizományi és hitelforgalmi irodát

nyitottam. A pénzpiac terén banktisztviselői és 12 éven át volt takarékpénztári titkári állásomban nyert bő tapasztalatok, valamint előkelő bankok képvisellete alapján:

1. Jelzálog és hosszú törlesztéses kölcsönöket (melyekben a tőke és kamat is benn foglaltatik) 10—50 évre a lehető legrövidebb idő alatt és legalacsonyabb kamattal mellett minden előzetes díj és költség nélkül folyósítottak;

2. régebbi tartozásokat olcsóbb kamatu kölcsönökkel cserélek fel.

3. köztisztviselőknek, katonatiszteknek állami, megyei, és városi hivatalnokoknak csekély heti részletekben törlesztendő 10—15 éves személyhitelt eszközök ki.

Mindentéle kölcsön ügyletben szívesen állok rendelkezésére és minden díjazás nélkül szolgálak felvilágosítással, utbaigazítással délelőtt 9—12-ig. d. u. 3—6-ig.

Tisztelettel

Faludi Ignác,

volt takarékpénztári titkár.

Telefon 424 szám.

930.

Kérjen csak
Selle & Kary's

FREDIN

Legjobb

tisztítószer

1048. mindenféle sárga és fekete cipőnek.

Különösen ajánlható Boxcalfs-, Oscarja-, Chev- Laxnareck- és cipőknek.

BÉCS, XIII.

Sertést tartó gazdák figyelmébe.

Nagybáród község határában Száhlender-féle birtokon mintegy 1600 kataszt. hold erdő területen az ez évi tölgy és bükkmák termés eladatik.

Az erdőben több bőforrasú hegyi patak van, nagy fiadztató ól és zárt akol.

Szíves ajánlatokat kér.

Hoffmann Miksa.

osta. Helyben

jóságért.

Merza Kálmán

szijgyártó

Szent János-utca 48.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát. Ugymint: **kocsizó szerszámok, lovagló nyergek és hadifelszerelési szijzatok** készítését.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel

MERZA KÁLMÁN

szijgyártó

Szent János-utca 48. szám.

Vidéki megrendelések és javítások jutányos áron, gyorsan és pontosan eszközöztetnek. 1226

Iszákosság nincs többé

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodabátása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét, sok sok ezer férfit a szegény és becsstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert jó utra, és szerencséjébe segített

és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította. Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják egy próbaadagot és egy köszönő irással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos bátásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

INGYEN PRÓBA 67. sz. Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek (Levelek 25 fillér, levelezőlapok 10 fillérre bérmentesítendő.)

COZA INSTITUTE

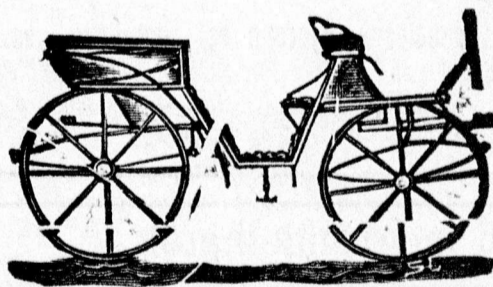
(Dept. 67.)

62, Chancery Lane, London, Anglia.

Uj kocsii gummikerekek.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy a **Bodánszky Lipót-féle** (Szilágyi Dezső-utca dr. Adorján ház

mellett) 30 év óta fenálló kocsigyárat átvettük s ezt saját személyes felügyeletünk mellett **Bodánszky Lipót** utódai cég czimjegyzésén tovább vezetjük.

Raktáron tartunk mindenféle uj kocsikat, u. m.: fedeles, fedeletlen, üveges, landauer, landonet, Esterházy, bords, paszket, kucsir, magánhajtó, sandauffer és még többfelét.

Elvállalunk mindenféle javításokat, úgy mint kerékgyártó, kovács, szatler, fényező munkát leggyorsabban elkészítve.

Gummi kereket raktáron tartunk.

Régi kocsikat javítunk és egész ujra is kicserélünk.

Külön lovasaló osztály, mely a cég egyik oklevéllel bíró tagjának felügyelete alatt van.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyunk tisztelettel:

Arjegyzéket kivánatra bérmentve küldünk.

BODÁNSZKY LIPÓT cég utódai.

Vadász Testvérek.

Tanulók felvételnek fizetés mellett

A „TISZÁNTÚL“

politikai és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre 5 korona
Vidékre 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } ny nyvi kivonata.
Meholtak }

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentési alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGALL JANOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellerum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Szűzuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

edeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvéállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok hirdetménye,

részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok,

meghívók, szinlapok,

egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczenék

palackfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések,

levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő

román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.

2. Megtértek jegyzéke.

3. Hitehagyottak jegyzéke.

4. Elvált házasságok jegyzéke.

5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.

6. Vegyes házasságok jegyzéke.

7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.

8. Kimutatás a plebánia állapotáról.

9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri

10. Egybekeltek } papíron.

11. Meholtak }

12. Bevételi } számadás-ivek.

13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }

16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.

17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }

22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.

23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.

Dr. Dreiszker J.
VIZGYÓGYINTÉZETE

és szanatóriuma
Kőszegen (Vas megye.)

Gyönyörű fekvésű. Egész éven át nyitva. Állandó orvos felügyet; igen jutányos ár; kitűnő ellátás. Legszebb gyógyeredmények. Prospektus ingyen és bérmentve.

Világhírű
előpatáki gyógyviz

Számtalan elősmerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlíható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörccs, gyomorégésben** a túlságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélzsábában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpangásban, aranyérbén** s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lépdeganatokban**, az epe kivetető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekővekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdeganoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hószám zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő húgykő és fővénylerakódás eseteiben kitűnő húgy-savoldó.

6. **A méh idült tömüléseinél, dagainál, fehér folyás s rendetlen havadásánál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknek a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mész tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Bihar megye részére

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

A Bellán-féle *kéveköttelek* biharmegyei főraktára.

Alapított: 1868.

HELFY JÓZSEF

Alapított: 1868.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 41. sz.

Hazai ipar.

Telefonszám: 51.

Gyári árak.

Minden-
nemű **zsákok.** Vízhatlan és vitorla **ponyvák.**

Gépolajok, gépkenőcsök, gépszijak, kötelek, kender kóc s más e szakbavágó *Bácskai készítésű gazdasági* cikkek nálam gyári árban beszerezhetők.

Ez alkalommal bátorkodom a t. gazdaközönséget azon körülményre figyelemztetni, hogy 37 év óta fennálló

zsák- és ponyvakölesönző üzletem

ez idén is nagy mennyiségű **új zsák és ponyvával** gyarapítottam, úgy hogy minden ily irányú szükségletét is a **legolcsóbb kölcsöndíjak** mellett kitudom elégíteni.

A t. gazdaközönséget ismert szolidaritásomról előre is biztosítva vagyok

kiváló tisztelettel: **HELFY JÓZSEF.**

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor- darabok a

Magyar Műbutorgyár
Részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő-utca elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalat.

Kívánatra rajzok és költségvetések.

Ez üzletben a legnagyobb választék kapható minden divatos cikkben, forgalma is a legnagyobb.

Az árai pedig elismert igazán szolid olcsó árak.

Haász Manó

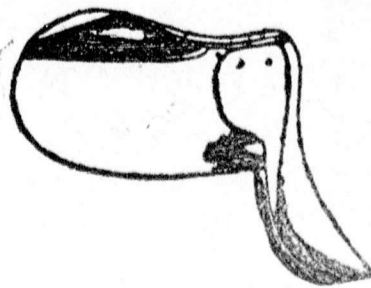
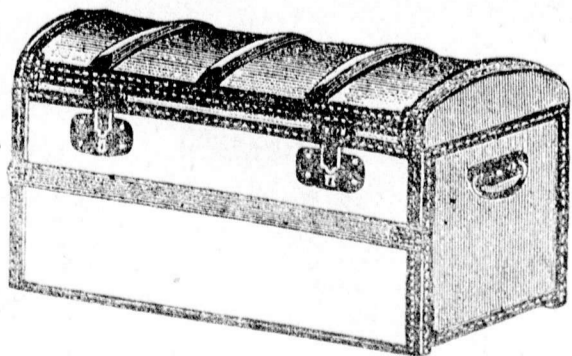
kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-u. elején.

Lőrincz Mór Nagyvárad, Szt. János-u. elején.

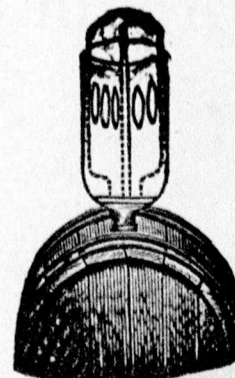
Ajánlja nagy választéku utazó koffereit, ugyszintén disznóbőr prics és gazdasági nyergeket.

Solingeni svéd és aczélberetvákat.

Szenzációs találmány
boraink védelmére.

Ezen *hidraulikus aknával* lefolytatt bornál nem szükséges a töltögetést havonta ismételni. A csappon álló bort megmenti a borvírág, vagyis penésztől ez által nem lesz soha zavaros és savanyu, így utolsó cseppig kristály tisztán eresztődik le a bor és fölöslegessé válik a kis hordókba való lehuzgálás, vagy üvegbe töltögetés. Darabja 1 forint. Hozzávaló 1 üveg oesztilin 35 kr.

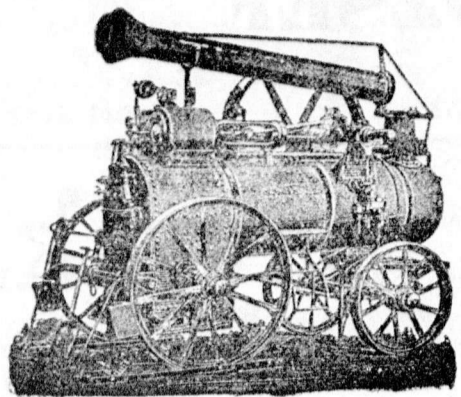

Kapható Lőrincz Mórnál Nagyváradon.

Gramophon gépek és lemezek nagy választékban.

DEBRECZENI LAJOS

gőzerőre berendezett gépműhelye
Kolozsvári-utca 29/43. Nagyvárad

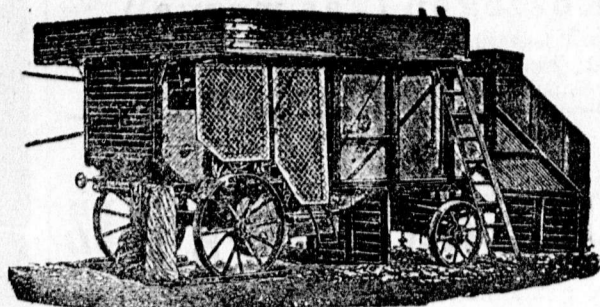

Ajánlom a mai kor igényeinek teljesen megfelelő új gépekkel berendezett műhelyemet; s újonnan felépített gőzcseplőgépeimet, valamint elvállalok bármilyen gépek teljes kijavítását avagy újonnan átalakítását felelőség mellett; u. m. járgányokat, petróleum, gáz, benzín, gőzmotorokat, gőzgépeket, gőzcseplőgépeket és mindenféle gépezeteket.

Készíték mindenféle egyenes és hajlított tengelyeket s mindenféle esztergályozásokat, vas és réz, öntéseket, csapágyakat megmunkálva, eltörött vagy minta után.

Teljesen új tüzszekevényeket avagy kijavítását s gőzművek berendezéseinek javítását elvállalok.

Új villanyvilágító gépeket (Dinamó) teljesen felszerelve készíték bármilyen nagyságban

Új gőzhenger fűrésgéppel (cilinder) hengerfurásokkal s gépről való leszerelés nélkül vidéken s új karikákkal együtt pontosan készíték.

Eladók

több 6—8 lóerejű M. Allami vasrámas új esélőgépek, 6—8 lóerejű gőzgépek új használati engedéllyel teljesen üzemképesek felelőség mellett

Üzletnagyobbitás miatt

az összes raktáron levő divatkelmék, francia delain és batisztok, zefirek, kartonok női és férfi fehérneműek, diszek és bélésárúk stb. az eddigi igazán olcsó árainnál még **olcsóbban** árusítom el. Már 20 kor. vásárlásnál még árengedmények.

Klein Menyhért

Szt.-László-tér Holdas-templom mellett.

Kinek főelve, hogy áruai a divatnak minden tekintetben, de első sorban a czélszerűségnek feleljen meg.

ROSENBERG IZSÓ

czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata

Telefon: 67. szám.

Nagyvárad.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők:

a „Beocsini Czementgyári Unió“ gyáraitól
a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“
a „Heunébique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr Zilinski Szi árd műegyetemi magántanár ter ei szerint).

Ajánlkozik mindennemű

beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.

Csatornákat

saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl. — — — — —

Raktárt tart:

Első rendű Beocsini-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.

Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből.